

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
----------------	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αλληλεπίδραση και επικοινωνία ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το μαθητή

1. Εισαγωγικά - Το διπλό επίπεδο της σχολικής μάθησης	13
2. Κοινωνική αλληλεπίδραση	17
2.1 Ταυτότητα και ρόλος	20
2.2 Ο συμβολικός χαρακτήρας της αλληλεπίδρασης εκπαιδευτικού - μαθητή	24
3. Η επικοινωνία εκπαιδευτικού – μαθητή	29
3.1 Διαταραχές στην επικοινωνία εκπαιδευτικού – μαθητή	31
3.1.1 Κυρώσεις	33
3.1.2 Συγκρούσεις	37
4. Λεκτική και μη-λεκτική επικοινωνία	41
4.1 Διάλογοι μη-λεκτικής επικοινωνίας	43
5. Οι προσδοκίες του εκπαιδευτικού και η λειτουργία τους	45
5.1 Διαφοροποίηση της συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού ανάλογα με τις προσδοκίες του	49
5.2 Παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωση των προσδοκιών του εκπαιδευτικού	52
5.3 Προσδοκίες, αυτοαντίληψη και συμπεριφορά	55
6. Η σημασία της ποιότητας της σχέσης εκπαιδευτικού-μαθητή ..	59
6.1 Επίδραση των πρώιμων σχέσεων του παιδιού με τους ενήλικες	62
6.2 Αυτοαντίληψη του ρόλου του εκπαιδευτικού και ποιότητα της παιδαγωγικής σχέσης	63

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ**Οι σχέσεις συνομηλίκων και η κοινωνικοπαιδαγωγική αποστολή του σχολείου**

1. Εισαγωγή	69
2. Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα	71
2.1 Δομή και λειτουργία της ομάδας της τάξης: τυπική δομή ...	71
2.2 Διαφοροποίηση των ρόλων στην ομάδα της τάξης	73
2.3 Το δίκτυο επικοινωνίας	75
2.4 Σχέσεις συνομηλίκων στην ομάδα της τάξης: άτυπη δομή ..	77
3. Η προτεραιότητα των συναισθηματικών παραγόντων	83
3.1 Ο ανταγωνισμός	84
3.2 Η μαζοποίηση – Το απρόσωπο	86
4. Παιδαγωγικοί χειρισμοί για τη βελτίωση της τάξης ως ομάδας	89
4.1 Μορφές δραστηριοτήτων και θέσπιση κανόνων	89
4.2 Λειτουργικότητα του δικτύου επικοινωνίας	91
4.3 Ο εκπαιδευτικός ως μέλος και συντονιστής της ομάδας της τάξης	93
5. Διερεύνηση και μέτρηση των κοινωνικών σχέσεων στη σχολική τάξη : η κοινωνιομετρία	97
5.1 Η προβληματική της κοινωνιομετρικής επιλογής: διαπροσωπική αντίληψη	99
5.2 Εξέλιξη των κριτηρίων κοινωνιομετρικής επιλογής	102
6. Η κοινωνιομετρία στην υπηρεσία της κοινωνικοπαιδαγωγικής αποστολής του σχολείου	109
6.1 Φιλικές κλίκες	111
6.2 Οι απομονωμένοι μαθητές	116
7. Παιδαγωγική αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η κοινωνιομετρία	125
7.1 Οι κοινωνικές σχέσεις ως αντικείμενο διδασκαλίας	130

7.2 Μία εναλλακτική πρόταση: διερεύνηση και εκτίμηση του ψυχολογικού κλίματος της σχολικής τάξης	133
8. Το σχολείο και η σχολική τάξη ως «οικοσυστήματα ανάπτυξης» του μαθητή	139
8.1 Η οργανωτική κουλτούρα και η διεύθυνση της σχολικής μονάδας	143

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Παραδείγματα εφαρμογής του κοινωνιομετρικού τεστ στην ελληνική εκπαίδευση

1. Εξέλιξη και διαφοροποίηση των κοινωνιομετρικών τεχνικών ..	147
1.1 Η επιλογή της κοινωνιομετρικής τεχνικής	148
1.2 Η διατύπωση της κοινωνιομετρικής ερώτησης και η επίδοση του κοινωνιομετρικού τεστ	151
2. Παράδειγμα εφαρμογής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	155
2.1 Βελτίωση των κοινωνικών σχέσεων στη σχολική τάξη	155
2.2 Επιλογή δείγματος	157
2.3 Οργάνωση και επίδοση του κοινωνιομετρικού τεστ	158
2.4 Οδηγίες-υλικά	159
2.5 Επεξεργασία των δεδομένων του κοινωνιομετρικού τεστ ...	160
2.5.1 Κοινωνιομετρικοί πίνακες	160
2.5.2 Κοινωνιογράμματα ομαδικά	164
2.5.3 Κοινωνιογράμματα ατομικά	170
2.6 Συζήτηση των αποτελεσμάτων	173
3. Παράδειγμα εφαρμογής στην πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	179
3.1 Ηλικία και κριτήρια κοινωνιομετρικών επιλογών και απορρίψεων	179
3.2 Μέθοδος	183
3.3 Αποτελέσματα-Συζήτηση	184
3.4 Συμπεράσματα	190
3.5 Παράρτημα	192

4. Παράδειγμα εφαρμογής στην Προσχολική Εκπαίδευση	195
4.1 Κοινωνικές σχέσεις σε πολυπολιτισμικές τάξεις νηπιαγωγείου	196
4.1.1 Η σημασία των κοινωνικών σχέσεων για την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών	200
4.2 Μέθοδος	201
4.3 Αποτελέσματα	204
4.4 Συζήτηση-Συμπεράσματα	213
Ελληνική βιβλιογραφία	219
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	225
Επίμετρο	237